

Maart
2013

NIEUWSBRIEF

ProDemos informeert burgers over de democratische rechtsstaat en stimuleert hen om hierin een actieve rol te spelen. Om zoveel mogelijk mensen bij de politiek te betrekken, werkt ProDemos op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau.

DIT NUMMER: **WANDELEN** door de Hofstad PAG 2 • **COMBITICKET** Madurodam PAG 2 • **Onderwijs-**
kranten Troonopvolging PAG 3 • **LESPAKKETTEN** 200 jaar Koninkrijk PAG 4 • **Onderwijskrant Algemene**
Rekenkamer PAG 4 • **Lesmateriaal voor praktijkonderwijs** PAG 5 • **Readers en workshops over activerende**
werkvormen PAG 5 • **EEN JAAR** voor de gemeenteraadsverkiezingen PAG 6 • **RECHTEXAMEN** PAG 8 •
AUDIOMAQUETTE Tweede Kamer PAG 8 • **Democratie in Debat** PAG 9 • **Verslag Docentendag 2013** PAG 10 •
Column: Menno de Bruyne PAG 11 • **Agenda** PAG 13 • **Recensies** PAG 14 • **Cursus Politiek Actief bij ProDemos** PAG 15

Een nieuwsbrief vol koninklijk nieuws!

Op 30 april krijgt Nederland sinds lange tijd weer een koning. De monarchie en de democratie zijn in Nederland nauw met elkaar verbonden. Lees in deze nieuwsbrief alles over de projecten die ProDemos organiseert rondom de abdicatie, de troonswisseling en het 200-jarig bestaan van het koninkrijk.

FOTO: LIZZY KALISVAART

Bezoek het Den Haag van de Oranjes!

Den Haag is naast het politieke centrum van Nederland ook de residentie van het Koninklijk Huis. ProDemos heeft twee stadswandelingen ontwikkeld door Den Haag langs typisch koninklijke locaties, zoals de woon- en werk-paleizen van de Koningin, de Ridderzaal, de Paleistuin of de Koninklijke Stallen.

De wandelingen zijn zelfstandig te lopen met een routekaartje. Voor groepen is het ook mogelijk om onder begeleiding van een gids van ProDemos koninklijk Den Haag te verkennen.

Kijk voor meer informatie op:
www.prodemos.nl/stadswandelingen

Of bestel de wandelkaartjes met de bon achterin deze nieuwsbrief. De wandelkaartjes kosten €1,00 per stuk.

Oranje op locatie

Een wandeling door de historie van ons koningshuis

Op Koninginnedag en tijdens het WK ziet Nederland oranje van de mensen. Oranje lijkt wel de kleur van Nederland. Hoe komt dat? Dat heeft alles te maken met het feit dat het Nederlandse koningshuis voortkomt uit het Huis van Oranje-Nassau. In deze wandeling loopt u langs een aantal locaties die een rol speelden of spelen in de geschiedenis van de Oranjes, zoals ze kortweg worden aangeduid.

De route van de gouden koets

Een koninklijke wandeling van Paleis Noordeinde naar de Ridderzaal

In deze wandeling volgt u de route die de Gouden Koets aflegt. Op haar tocht naar de Ridderzaal passeert de koningin een aantal gebouwen of instellingen die in ons staatsbestel een belangrijke rol spelen of hebben gespeeld. Ook de historie is op de route rijk vertegenwoordigd. Op deze wandeling kunt u zich eventjes koningin wanen...

COMBITICKET
BINNENHOF - MADURODAM

De Ridderzaal in het klein

In één ochtend heel Nederland ontdekken en 's middags het Haagse Binnenhof bezoeken? Dat kan met het combiticket Madurodam bij ProDemos. Met dit ticket kunnen bezoekers een rondleiding bij ProDemos volgen én een bezoek brengen aan Madurodam met een aantrekkelijke korting.

In Madurodam vind je veel interactieve doe-dingen. Kruip bijvoorbeeld in de huid van een piloot op Schiphol en leer vliegen. Of bedien zelf de Oosterscheldekering en laad containers op een schip in de haven van Rotterdam.

FOTO: MADURODAM

Een combiticket voor een bezoek aan de Ridderzaal en toegang tot Madurodam kost:

- €16,50 voor volwassenen
- €12,50 voor kinderen

Het programma bij ProDemos kan eventueel worden uitgebreid met een bezoek aan de Tweede Kamer, de Eerste Kamer of een rondleiding over het Binnenhof. Het combiticket kost dan:

- €19,00 voor volwassenen
- €15,00 voor kinderen

Dit combiticket is voor zowel scholen als individuele bezoekers te boeken.

Kijk voor meer informatie op: www.prodemos.nl/madurodam

Kinderkrant Troonopvolging

Op 30 april 2013 viert Nederland feest! Maar het is geen gewone Koninginnedag. Op 30 april stopt koningin Beatrix met haar werk. Prins Willem-Alexander volgt haar op. Hij wordt koning. Er is op 30 april dus een troonswisseling. Hoe gaat dat? En wat doet een koning eigenlijk? Dit en meer lees je in deze krant.

In de Kinderkrant komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Wat doet een koning?
- Wat mag de koning volgens de grondwet?
- Hoe werkt een troonswisseling?
- Stamboom van het Koninklijk Huis
- Het Wilhelmus uitgelegd
- Wat gebeurt er op Prinsjesdag?
- Wat doet een lakei?

Bij aanschaf van de Kinderkrant krijgt u korting op het boekje *Leve de Koning(in)!* van Reinildis van Ditzhuyzen (zie pag. 14).

Prijs en bestelgegevens

De Kinderkrant verschijnt in de eerste week van april. Iedere Kinderkrant bestaat uit acht pagina's en bevat informatieve teksten, opdrachten, puzzels en illustraties.

Een pakket bestaat uit 35 exemplaren, inclusief docentenhandleiding, en kost €43,- incl. verzendkosten.

Kijk voor deze speciale aanbieding op onze website: www.prodemos.nl/kinderkranten. De Kinderkrant is ook te bestellen met de bon achterin deze nieuwsbrief.

Onderwijskrant Troonopvolging

Uw leerlingen maken voor de eerste keer in hun leven een troonswisseling mee. Een bijzondere gebeurtenis. Alle reden om hier in de klas aandacht aan te besteden. Met onze onderwijskrant kunt u er een leuke en leerzame les van maken!

Er is een Onderwijskrant voor het (v)mbo en een voor havo-vwo.

Met de Onderwijskrant voor het (v)mbo leren leerlingen:

- wat er op 30 april 2013 gebeurt;
- wat een constitutionele monarchie is;
- wat de taken van de koning zijn;
- de stamboom van ons koningshuis;
- dat er voor- en tegenstanders zijn van de monarchie.

Met de Onderwijskrant voor havo-vwo leren leerlingen over:

- de geschiedenis van het koningshuis;
- de werkzaamheden van de koning;
- het Koninklijk Huis en de koninklijke familie;
- het aftreden van Juliana;
- republikeinen en monarchisten;
- het CV van Willem-Alexander;

- de invloed van Wilhelmina op het kabinetsbeleid;
- de uitkering van de koning.

Prijs en bestelgegevens

De Onderwijskrant verschijnt in de eerste week van april. Iedere Onderwijskrant bestaat uit acht pagina's en bevat informatieve teksten, opdrachten, puzzels en illustraties. Een pakket bestaat uit 35 exemplaren, inclusief docentenhandleiding, en kost €43,- incl. verzendkosten.

Bestel één of meerdere pakketten van de Onderwijskrant Troonopvolging op www.prodemos.nl/onderwijskranten. De Onderwijskranten zijn ook te bestellen met de bon achterin deze nieuwsbrief.

VOORAANKONDIGING

Lespakketten over 200 jaar Koninkrijk

200 jaar
koninkrijk

Het jaar 2013 belooft een bijzonder jaar te worden voor Nederland. De koningin treedt af en de nieuwe koning wordt ingehuldigd. Bovendien vieren we vanaf 30 november dat het Koninkrijk der Nederlanden 200 jaar bestaat. Vanaf die datum worden er twee jaar lang door heel Nederland activiteiten georganiseerd rond het thema '200 jaar Koninkrijk'.

ProDemos maakt ter ere van het 200-jarig jubileum drie lespakketten. In het lesmateriaal ligt de nadruk op de ontwikkeling van onze democratie en rechtsstaat in de afgelopen twee eeuwen en op de relatie tussen Nederland en Indonesië, Suriname, België en het Caribische deel van het Koninkrijk.

Lespakket voor groep zeven en acht van de basisschool

Dit lespakket bestaat uit korte werkvormen verdeeld over vijf thema's: van groot naar klein, van koning naar volk, van oorlog naar samenwerking, van werk naar school en van willekeur naar wet.

Lespakket voor maatschappijleer (vmbo, havo en vwo)

In dit lespakket wordt de link gelegd tussen 200 jaar koninkrijk, de actuele politieke en maatschappelijke discussies.

Lespakket voor geschiedenis (vmbo, havo en vwo)

De nadruk van dit pakket ligt op historisch bewustzijn en historisch redeneren. Bronnen, inlevingsopdrachten en filmmateriaal zorgen voor een verrijking van de reguliere lesstof.

Bestellen

De lespakketten zijn verkrijgbaar vanaf juni 2013.

Meer informatie vindt u op onze website: www.prodemos.nl/200jaarkoninkrijk

Gratis onderwijskrant Algemene Rekenkamer

Volgend jaar bestaat de Algemene Rekenkamer 200 jaar en dit wordt gevierd met een grote prijsvraag voor scholieren: de leerling die het beste onderzoek voor de rekenkamer bedenkt wint kaartjes voor Lowlands 2014! Het winnende onderzoek zal daarnaast ook echt worden uitgevoerd door de Algemene Rekenkamer.

Maar hoe bedenk je een goed onderzoeksvorstel? Om uw leerlingen goed voor te bereiden heeft ProDemos samen met de Algemene Rekenkamer een gratis Onderwijskrant gemaakt. De Onderwijskrant over de Algemene Rekenkamer is geschikt voor de bovenbouw havo en vwo.

In de krant komt onder meer aan bod:

- waarom een rekenkamer noodzakelijk is in een democratie;
- hoe de Algemene Rekenkamer werkt;
- wat 'rechtmatige en doelmatige besteding' van belastinggeld precies is.

De onderwijskrant verschijnt begin april en is nu al te bestellen via www.primaonderwijs.nl/prodemos.

NIEUW: LESMATERIAAL VOOR PRAKTIJKONDERWIJS

Politiek in Praktijk

Kom op een praktijkschool niet aan met lappen tekst over 'politiek', 'actief burgerschap' of de 'democratische rechtsstaat'. Maar hoe maak je leerlingen op een praktijkschool dan wel bewust van hun rechten en plichten als burger? Hoe leg je op een duidelijke manier de spelregels van de democratie uit?

Speciaal voor docenten op een praktijkschool brengt ProDemos binnenkort de eerste lesbrief *Politiek in Praktijk* uit. Met deze gratis e-maildienst ontvangt u iedere maand een toegankelijke werkvorm die u direct kunt gebruiken in de les. De werkvorm sluit aan bij de leefwereld van de leerling en bevat veel beeldmateriaal, een helder stappenplan en een concreet, actueel onderwerp.

ProDemos verstuurt al langer lesmateriaal voor het voortgezet onderwijs met de *Onderwijskrant Actueel*. De nieuwe lesbrief *Politiek in Praktijk* richt zich speciaal

op het praktijkonderwijs, het speciaal onderwijs en vmbo-bb/kb. Zo kunnen alle Nederlandse scholen binnenkort moeiteloos aansluiten bij de actualiteit.

Aanmelden voor de lesbrief *Politiek in Praktijk* is gratis. Mail uw gegevens naar s.vandeven@prodemos.nl. Binnen een maand ontvangt u dan de eerste lesbrief in uw mailbox!

THE BEST OF PRODEMOS

Readers en workshops over activerende werkvormen

Verveelde leerlingen die alleen maar oog hebben voor hun telefoon. Onderuitgezakte jongeren achterin de klas. Een bekend beeld?

ProDemos krijgt iedere dag honderden leerlingen enthousiast tijdens een dagje politiek Den Haag. Dat doen we met originele werkvormen, zoals een quiz, een bingo, een rollenspel of een opiniepeiling. Deze werkvormen delen we graag met docenten maatschappijleer en docenten geschiedenis in onze readers en workshops.

Readers The Best of ProDemos

De serie 'The best of ProDemos' bestaat uit readers met onze tien leukste werkvormen per onderwerp op een rij. De werkvormen zijn geschikt gemaakt voor in uw lessen. Er zijn vier readers:

- Tien werkvormen voor in de klas
- Tien werkvormen voor in de geschiedenisles
- Tien werkvormen over rechtsstaat
- Tien werkvormen voor het vmbo

Workshops

Over de werkvormen uit bovenstaande readers verzorgt ProDemos ook workshops voor docenten. In iedere workshop komen tien leuke en activerende werkvormen aan bod.

De eerstvolgende workshop is op 25 maart tijdens de landelijke LIO-dag voor docenten maatschappijleer en docenten maatschappijwetenschappen in opleiding. Na afloop van de workshop krijgen alle deelnemers een reader mee naar huis met daarin de gepresenteerde werkvormen.

Kijk voor meer informatie op:
www.prodemos.nl/workshops

FOTO: MAARTJE STRUBIS

EEN JAAR VOOR DE
GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Hoe krijgt u uw inwoners politiek actief?

Over een jaar worden de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. ProDemos ondersteunt gemeenten bij het vinden en scholen van nieuw talent voor de gemeenteraad.

We verzorgen op aanvraag een cursus Politiek Actief voor uw inwoners of leveren u een toolbox waarmee u deze cursus zelf kunt verzorgen. Ook hebben we ter inspiratie een overzicht gemaakt van Best practices bij gemeenten op het gebied van werving van raadsleden. Om inwoners enthousiast en nieuwsgierig te maken is de test 'Schuilt er een raadslid in mij?' ontwikkeld.

Kijk voor meer informatie over de projecten op deze pagina's op:
www.prodemos.nl/politiekactief

Toolbox Politiek Actief

Met de Toolbox Politiek Actief kunnen gemeenten zelf de cursus Politiek Actief geven. In de toolbox vindt u kant-en-klaar lesmateriaal, PowerPointpresentaties en een duidelijke handleiding met de inhoud en opzet van iedere les. De toolbox kan ook besteld worden door politieke partijen of maatschappelijke organisaties.

Cursus Politiek Actief

De cursus Politiek Actief geeft deelnemers inzicht in hoe de lokale politiek werkt. Naast theorie wordt er veel aandacht besteed aan de praktijk. Raadsleden komen vertellen over hun werk, er zijn debat- en mediatrainingen, de groep woont een raadsvergadering bij en ontmoet lokale politici.

Echt politiek actief

Na het volgen van de cursus Politiek Actief kunnen de deelnemers besluiten om zich kandidaat te stellen als gemeenteraadslid of op andere wijze lokaal politiek actief worden. In 2010 verzorgde ProDemos de cursus in Delft. Van de 25 deelnemers aan de cursus hebben er nu 7 een zetel in de gemeenteraad.

Op maat

De cursus kan op maat worden verzorgd per gemeente. Standaard bestaat de cursus uit 6 bijeenkomsten, maar een minicursus van een of twee dagdelen is ook mogelijk. De cursus wordt momenteel verzorgd in Delft, Beuningen en Brielle en start binnenkort in Eemnes, Tytsjerksteradiel en Lansingerland. In de gemeenten is al zoveel animo voor de cursus dat het aantal cursusgroepen moet worden uitgebreid. Een goed teken voor de lokale democratie!

Best practices bij het werven van raadsleden

Wat hebben andere gemeenten gedaan om raadsleden te werven? In het overzicht op onze website vindt u de *best practices* van verschillende gemeenten. Een inspirerend overzicht waar u ook de *best practices* van uw eigen gemeente aan toe kunt voegen.

Schuilt er een raadslid in jou?

Doe de test op www.schuiltereenraadslidinmij.nl

Uit onderzoek van Binnenlands Bestuur in 2009 bleek dat een kwart van de raadsleden vroegtijdig vertrok. Soms omdat ze wethouder werden, maar vaak ook omdat het raadswerk tegenviel of slecht te combineren bleek met werk of privéleven.

Voor iedereen die wil weten of het raadslidmaatschap wat voor hem of haar is, heeft ProDemos de test 'Schuilt er een raadslid in mij?' ontwikkeld. In de test wordt gekeken in hoeverre de verwachtingen van de invuller overeenkomen met de realiteit van het raadslidmaatschap. Daarnaast zijn er filmpjes te zien van raadsleden die vertellen over hun werk.

Een StemWijzer voor uw gemeente

Bij de landelijke verkiezingen in 2012 werd de StemWijzer van ProDemos 4,85 miljoen keer geraadpleegd. Ook voor de gemeenteraadsverkiezingen is de StemWijzer dé manier om kiezers op een snelle en overzichtelijke manier inzicht te geven in de thema's die spelen.

Hoe werkt de StemWijzer?

Gebruikers van de StemWijzer geven hun mening over dertig stellingen en krijgen een overzicht van politieke partijen waarmee ze overeenkomsten vertonen. In dit overzicht staat ook een toelichting bij ieder standpunt. Zo kunnen mensen de standpunten van de partijen met elkaar vergelijken en goed geïnformeerd een oordeel vormen.

StemWijzer ook als app

In iedere gemeente die een StemWijzer afneemt komt ook de gratis StemWijzer-app beschikbaar, voor Android en iPhone. Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 werd deze landelijke StemWijzer-app ruim 600.000 keer gebruikt. Al deze gebruikers krijgen voor de gemeenteraadsverkiezingen een bericht dat er een update van de StemWijzer beschikbaar is.

Ook komt er een Facebook-app, waarmee Facebook-gebruikers hun resultaten makkelijk kunnen delen met vrienden. Zo verspreidt het nieuws zich vanzelf. Gemeenten kunnen de app koppelen aan hun eigen Facebookpagina's, aan die van politieke partijen en alle andere verkiezings-sites. Op die manier ontstaat een krachtig extra communicatiekanaal tussen de gemeente en haar kiezers.

Meer informatie

Bent u geïnteresseerd in een StemWijzer voor uw gemeente? Kijk voor meer informatie op www.prodemos.nl/stemwijzer

StemWijzer

RECHTEXAMEN

Test je kennis van het recht!

Heb je een advocaat nodig om te scheiden?
Hoeveel rechtbanken zijn er in Nederland? Hoe
lang mag je door de politie worden verhoord?

Weet jij het antwoord op deze vragen? Test je kennis van het recht met het Rechtsexamen. In 16 vragen komen vier rechtsgebieden aan bod: het strafrecht, het civiel recht, het bestuursrecht en het staatsrecht.

Van leek naar meester

Het Rechtsexamen bestaat uit twee niveaus:

- **Het lekenexamen:** voor 'beginners' met een beperkte kennis over het recht.
- **Het meesterexamen:** voor 'gevorderden' die hun kennis willen uitbreiden.

Heb je het examen niet gehaald? Niet getreurd: beide examens hebben een herexamen. Als je slaagt, kun je een certificaat downloaden als bewijs dat je het Rechtsexamen hebt gehaald.

Doe de test op www.rechtexamen.nl

KIJKEN MET JE HANDEN

Audiomaquette Tweede Kamer

Hoe moeten blinde en slechtziende Nederlanders zich de Tweede Kamer voorstellen? Hannes Wallrafen, oprichter van Stichting Geluid in Zicht en zelf blind sinds negen jaar, vond hiervoor een oplossing: een audiomaquette van de Tweede Kamer.

Al voelend aan de maquette luisteren mensen naar informatie over de Tweede Kamer via een audio-installatie. Ze krijgen informatie van een gids te horen, een toelichting van de architect van het gebouw en omgevingsgeluiden. Een typisch geluid is bijvoorbeeld het aanslaan van de lange roltrap in de Statenpassage.

Op 24 januari werd de audiomaquette onthuld in de Tweede Kamer door cabaretier Vincent Bijlo en Tweede Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg. Zij probeerde op de tast haar weg te vinden naar haar werkplek in de vergaderzaal, maar dat bleek nog niet zo makkelijk.

In het Bezoekerscentrum van ProDemos staat het testmodel van de audiomaquette. Blinde en slechtziende bezoekers van de Tweede Kamer zijn van harte welkom bij ProDemos om gebruik te maken van de testmaquette. Zo hopen wij bij te dragen aan een betere toegankelijkheid van de Tweede Kamer en de Nederlandse politiek voor blinden en slechtzienden.

De audiomaquette is gratis te bezoeken bij ProDemos: Hofweg 1, Den Haag.

FOTO: NOV'82 ARCHITECTEN

DEMOCRATIE IN DEBAT

‘Sorry-premiers’ en emoties in de politiek

Verliest Rutte zijn geloofwaardigheid als hij ‘sorry’ zegt? Is het poldermodel uit de mode? In februari vonden de eerste debatten van 2013 weer plaats in de reeks Democratie in Debat.

Vrijdag 1 februari: De emotie regeert?

Op vrijdag 1 februari werd in de Centrale Bibliotheek van Den Haag besproken of emoties niet een te grote rol spelen in de huidige politiek. Frank Hendriks, auteur van ‘Democratie onder druk’, betoogde dat de burger steeds mondiger en directer wordt. Dit baart Will Tiemeijer, onderzoeker van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), zorgen, omdat kiezers vaak minder doordachte en emotionelere keuzes maken dan politici.

Pierre Heijnen, Tweede Kamerlid voor de PvdA, zag vooral voordelen aan de directe democratie: ‘Zo dwingen kiezers de politiek om transparanter te worden.’ Bovendien is de directe democratie onder burgers veel populairder. ‘Mensen betalen om een sms’je te mogen sturen naar Idols, terwijl ze naar een inspraakavond gesleept moeten worden’, aldus Frank Hendriks.

Woensdag 6 februari: De “Sorry-premier”: acceptabel?

Op woensdag 6 februari bogen de aanwezigen in Nieuwspoor zich over de vraag wat voor politicus

Nederland nodig heeft in deze tijden. Een premier die achteraf zijn excuses maakt als blijkt dat hij zijn beloftes niet na kan komen? Of een politicus die van tevoren eerlijk aangeeft niet alles te kunnen weten?

Mark Verheijen, Tweede Kamerlid voor de VVD, vond dat de excuses van Rutte hem geen schade hadden berokkend. Gerrit

Voerman, hoogleraar in Groningen en directeur van het DNPP, stelde daar tegenover dat Rutte wel degelijk een riskant spel had gespeeld met zijn felle campagne tegen de socialisten, waarmee hij later bijna onvermijdelijk zou moeten samenwerken.

Trouw-journaliste Karen Zandbergen bekeek de zaak vanuit de media. Volgens haar is excuses maken voor je eigen fouten niet zo schadelijk voor je imago. Excuses maken voor de fouten van een ander is schadelijker.

Debatteer mee met Democratie in Debat

Wilt u ook een keer Democratie in Debat bijwonen? Iedere maand vinden er twee debatten plaats in Den Haag. Kijk op www.democratieindebat voor de agenda.

De Gemeenteraad van de Toekomst

De verhouding tussen de samenleving en de lokale overheid verandert. Hoe kunnen gemeenten hier in de toekomst het best op inspelen? Wat moeten zij doen en weten om goed voorbereid te zijn?

Deze vragen proberen we samen met een afvaardiging van het Nederlandse volk te beantwoorden in De Gemeenteraad van de Toekomst. Idealiter bestaat de Gemeenteraad van de Toekomst uit een mix van vertegenwoordigers van gemeenten, journalisten, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en burgers.

In zes seminars komen we gezamenlijk tot eigentijdse en innovatieve oplossingen waarmee gemeenteraden zich kunnen voorbereiden op de toekomst.

Denkt u graag mee over de toekomst van de gemeenteraad? De Gemeenteraad van de Toekomst heeft 35 zetels beschikbaar.

De Gemeenteraad van de Toekomst is een samenwerking van BMC, NotuBiz, Bestuursacademie Nederland, Platform31/Nicis en ProDemos.

Kijk voor meer informatie op:
www.gemeenteraadvandetoekomst.nl

VERSLAG DOCENTENDAG 2013

‘Geef uw enthousiasme door!’**Ochtendprogramma**

Op 1 februari verzamelden zo'n 400 docenten Maatschappijleer zich in het gebouw van de Tweede Kamer. Net als vorig jaar waren de docenten voor het eerste deel van de Docentendag welkom in de vergaderzaal van de Tweede Kamer. Daar luisterden ze naar toespraken en lezingen van interessante sprekers.

Tweede Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg opende de dag. Ze gaf de docenten mee om vooral enthousiast les te geven: "Als u enthousiast bent over politiek, kunt u dat ook overbrengen op de jeugd."

Hans Teunissen, voorzitter van de NVLM (Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer) sprak zijn bezorgdheid uit. Uit internationaal vergelijkend onderzoek blijkt dat de kennis over politiek en samenleving onder Nederlandse jongeren zeer laag is. Teunissen pleit er dan ook voor om voor dit vak meer dan alleen een inspanningsverplichting te laten gelden. Resultaten moeten gaan tellen.

‘Je hoeft niet altijd ergens bij te horen’

Journalist Kustaw Bessems

Ernst Hirsch Ballin, tegenwoordig hoogleraar aan de Universiteit van Tilburg, zei dat 'de staat' in veel (maatschappijleer)boeken verkeerd wordt weergegeven. "De staat lijkt iets afstandelijks, alsof het van bovenaf op ons neerdaalt." Het autoritaire denken is nog springlevend.

Journalist Kustaw Bessems maakte grote indruk met zijn pleidooi om leerlingen te leren dat ze niet altijd ergens bij hoeven te horen. Uit zijn analyse van een aantal methodes maatschappijleer bleek dat het groepsdenken de boventoon voert. Hij stelde de vraag of dat wel terecht is. Immers: "Afwijken kan van grote waarde zijn." Belangrijke ontdekkingen worden niet zelden gedaan door individualisten, mensen die onafhankelijk van geest zijn.

Journalist Kustaw Bessems aan het woord.

Middagprogramma

Het tweede deel van de dag was gevuld met workshops en presentaties in de kleinere commissiezalen van de Tweede Kamer en in het gebouw van ProDemos. De onderwerpen liepen uiteen. Er was gelegenheid tot verdieping in het politieke landschap met lezingen als 'De diplomademocratie' en 'Nieuw nationalisme in Nederland'. Maar er waren ook praktische workshops, zoals 'Causaal leren redeneren bij Maatschappijleer' en 'Film opent je ogen!'.

‘Geef uw enthousiasme door!’

Tweede Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg

Verslag op de website

Een uitgebreid verslag van de dag is terug te lezen op onze website. Daar vindt u ook links naar de (PowerPoint)presentaties van de sprekers en naar de foto's op onze Facebookpagina.

Kijk op www.prodemos.nl/docentendag

FOTO'S: MAARTJE STRUIJIS

COLUMN

Thorbecke geeft vorst de ruimte

Bij een monarchie horen rituelen. Ceremonies en oude tradities die het verleden verbinden met het heden. Rituelen die het blijvende zichtbaar maken in dat wat verdwijnt. In Nederland kun je denken aan de pracht en praal op Prinsjesdag, de feesten en vrijmarkten van Koninginnedag of de jaarlijkse Kersttoespraak

van de Koningin. Ieder jaar zijn dat vaste momenten die ons eraan herinneren dat Nederland en Oranje 'iets' met elkaar hebben. Niet iets wat logisch en te beredeneren is, maar tóch is het er.

Is de troonswisseling niet hét moment om deze ondemocratische 'antiquiteit' bij het oud vuil te zetten? Erfopvolging is toch niet meer van deze tijd? Alleen door het volk gekozenen mogen met 'macht' bekleed worden – want als het ons niet bevalt kunnen we die gewoon weer de laan uitsturen. Het erfelijk koningschap is in de ogen van sommigen in flagrante strijd met de moderne beginselen van openbaarheid, verantwoording en democratie.

Op zich hebben de republikeinen een punt. Een niet-gekozen staatshoofd past misschien niet langs het liniaal van rechtlijnige democraten. Maar dit is het gelijk van een wiskundelokaal. Dit soort *Prinzipienreiterei* doet geen recht aan de praktijk van Nederland als een constitutionele monarchie, waar ook de vorst gebonden is aan de door de volksvertegenwoordiging goedgekeurde Grondwet en de overige 'wetten des lands'.

Het Grondwetsartikel dat bij koningin Beatrix goudomrand ingelijst hangt op haar werkkamer is dan ook niet "Het koningschap wordt erfelijk vervuld door de wettige opvolgers van Koning Willem I, prins van Oranje-Nassau" (Artikel 24), maar: "De regering wordt gevormd door de Koning en de ministers. De Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk" (Artikel 42). Dat is de as waar het bij de al dan niet reëel bestaande 'macht' van de koningin om draait.

Artikel 42 van onze huidige Grondwet is nog geformuleerd door de grote liberale Grondwetgever J.R. Thorbecke in 1848. Zijn staatsrechtelijke wet van Meden en Perzen heeft alle grondwetswijzigingen overleefd. Het artikel formuleert in de kern hoe de theorie is en hoe de praktijk werkt: de koningin troont boven de partijen, de ministers zijn verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op het beleid.

Alles wat 'de majesteit' doet of nalaat, moet gedekt worden door de ministers. De koningin kan zich dan ook nooit méér vrijheden veroorloven dan de ministers haar gunnen en voor hun rekening willen nemen. En omdat de ministers door de volksvertegenwoordiging ter verantwoording kunnen worden geroepen, zullen ze ook altijd met een schuin oog naar de Tweede Kamer kijken om te voorkomen dat ze in de politieke gevarezone komen.

Het mooie van Thorbeckes formule is bovendien dat die aan iedere vorst(in) ruimte laat om het koningschap zodanig in te vullen dat die past bij de eigen persoonlijkheid van de drager van het ambt en de 'eisen des tijds'. De koningin die het vaantje nu overdraagt was een andere koningin dan haar moeder was, zoals haar zoon geen kopie zal zijn van zijn moeder. Ook deze Oranje zal het koningschap weer anders inkleuren, maar juist omdat hij een Oranje is zal ook koning Willem-Alexander symbool staan voor wezenlijke waarden als bovenpartijdigheid, continuïteit en gemeenschappelijkheid. Daar kan geen Pechtold, Wilders of Rutte tegenop.

Menno de Bruyne

Koningshuiskenner en voorlichter voor de SGP in de Tweede Kamer.

Voor ProDemos verzorgt Menno de Bruyne rondleidingen op het Binnenhof.

HAAGSE VRIJHEIDSWEKEN 12 APRIL – 5 MEI

ProDemos ♥ vrijheid

Ieder jaar wordt op 5 mei de bevrijding van 1945 gevierd op het Bevrijdingsfestival. Dit jaar worden voorafgaand aan het Bevrijdingsfestival in Den Haag voor het eerst de Haagse Vrijheidsweken georganiseerd. Van 12 april tot 5 mei zijn er door heel Den Haag activiteiten rond de thema's vrijheid, vrede, democratie, rechtsstaat en internationale rechtsorde.

Vanaf 12 april tot 5 mei: gratis wandelroute 'Beelden uit de Tweede Wereldoorlog'

In 1940 namen Seyss-Inquart en de Duitse bezetters hun intrek op het Binnenhof. De wandeling 'Beelden uit de Tweede Wereldoorlog' brengt u langs Haagse locaties die een rol speelden tijdens de oorlog. Het routekaartje van deze wandeling kan van 14 april tot 5 mei gratis worden afgehaald bij het bezoekerscentrum van ProDemos.

12 april – Debat: Politiek en internet: vrijheid of Big Brother?

Steeds meer informatiestromen van de overheid gaan via internet. Denk aan de online belastingaangifte of het elektronisch patiëntendossier. Wegen de gevaren van hacken en misbruik op tegen het gemak? En hoe vrij zijn wij om nee te zeggen of voorwaarden te stellen? Op deze vragen zoeken de sprekers tijdens dit debat samen met het publiek een antwoord.

14 april – Openingsfeest Haagse Vrijheidsweken

In de bibliotheek in Den Haag vindt een muzikale opening plaats van de Haagse Vrijheidsweken. Singer-songwriters bezingen de vrijheid en er is een lezing over vrijheid en muziek.

16 april – Lezing Robin te Slaa over het fascisme vroeger en nu

Robin te Slaa is auteur van 'De NSB', 'Is Wilders een fascist?' en een nog te verschijnen boek over het fascisme. In zijn lezing legt hij een link tussen het

historische fascisme en de actualiteit, zoals de recente opkomst van de Gouden Dageraad in Griekenland en de Jobbik-partij in Hongarije.

23 april – Burgemeester Van Aartsen opent route Internationaal Vrede & Recht

De route Internationaal Vrede & Recht is een tour langs de organisaties in Den Haag die het internationale recht waarborgen of uitdragen. Dat zijn onder andere het Humanity House, het Vredespaleis, het Joegoslaviëtribunaal, Europol of de Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens.

Op 23 april opent burgemeester Jozias van Aartsen de route officieel. Na afloop geeft hij om 17.00 uur een lezing bij ProDemos over Den Haag, stad van Vrede en Recht.

5 mei – Bevrijdingsdebat op Bevrijdingsfestival

Ook dit jaar organiseert ProDemos weer het Bevrijdingsdebat. Het thema is 'Vrijheid spreek je af.' De afspraken uit onze grondwet staan centraal in dit debat, dat plaatsvindt op het festivalterrein op het Malieveld.

Meer informatie over de activiteiten van de Haagse Vrijheidsweken: www.bevrijdingsfestivaldenhaag.nl

Agenda

- 8 maart:** Netwerkbijeenkomst Vrouwendag: Vrouwelijk talent ontmoet topvrouwen
- 6 maart:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 15 maart:** Democratie in Debat – Burgerinitiatief: meer mogen of moeten?
- Vanaf 20 maart tot eind april:** Cursus Politiek Actief bij ProDemos
- 3 april:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 12 april:** Democratie in Debat – Politiek en internet: vrijheid of Big Brother?
- 12 april – 5 mei:** Haagse vrijheidsweken (zie voor het uitgebreide programma de linkerpagina)
- 27 april:** Debat: De rol van de monarchie
- 14 mei:** Presentatie onderzoek TopFem: 'Vrouwen in de Tweede Kamer'
- 5 juni:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 14 juni:** Democratie in Debat – De onzichtbare macht in Den Haag
- 19 juni:** Festival Classique – Politiek in de muziek (optreden orkest en lezing)
- 3 juli:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 16 t/m 18 juli:** Zomerschool ProDemos
- 4 september:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 13 september:** Nacht van de Dictatuur
- 14 september:** Dag van de Democratie
- 2 oktober:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 11 oktober:** Democratie in Debat – Den Haag op de wereldkaart
- 6 november:** Democratie in Debat – Actualiteitendebat
- 8 november:** Democratie in Debat – Gezondheid: je eigen zorg?

Kijk voor de actuele agenda van ProDemos op www.prodemos.nl/agenda

TEKENWEDSTRIJD 'DAG UIT HET LEVEN VAN EEN KONING'

Hoe ziet volgens jou het leven van onze nieuwe koning eruit? Doe mee aan de tekenwedstrijd 'Dag uit het leven van een koning'!

De 25 finalisten krijgen op zaterdag 27 april een exclusieve rondleiding door politiek Den Haag, een ontmoeting met schrijfster Reinildis van Ditzhuyzen in de Ridderzaal, het boek 'Leve de koning(in)!' en kaartjes voor Madurodam.

In de jury zitten onder andere Jurre Bosman en de schrijfster van het boek 'Leve de koning(in)!'.

Wat moet je doen?

- Teken een cartoon, schilder, of maak een collage; wat jij wilt
- Maximaal A3-formaat
- Mail je tekening naar tekenwedstrijd@prodemos.nl
- Of stuur hem via de post naar: ProDemos, Hofweg 1h, 2511 AA

Den Haag onder vermelding van Tekengewedstrijd, je naam, adres en telefoonnummer.

- Leeftijd t/m 12 jaar

Kijk voor meer informatie op www.prodemos.nl/tekenwedstrijd

RECENSIE

Leve de koning(in)!

Het kinderboek 'Leve de koning(in)' van Reinildis van Ditzhuyzen werd uitgebracht in de week dat koningin Beatrix haar abdicatie bekendmaakte. Wat wist Van Ditzhuyzen dat wij niet wisten?

Reinildis van Ditzhuyzen is al jarenlang bekend als koningshuiskenner en etiquette-expert. Ze schreef dit boekje, omdat ze merkte dat leerlingen en docenten van basisscholen nog niet veel weten over ons koningshuis.

Het is een leuk boekje geworden, met een aantal smeugige anekdotes. Zoals over het lastige karakter van kroonprins 'Wiwill', de oudere halfbroer van Wilhelmina. En over of het eng is om iemand van het koninklijk huis te ontmoeten.

In negen hoofdstukken legt ze aan leerlingen van de bovenste 3 groepen van het basisonderwijs uit wat het betekent dat we een koningshuis hebben. Ze geeft antwoord op vragen als: Waarom hebben we een koning? Wat doet de koning eigenlijk? Is er een school om koning te worden? Ook besteedt ze aandacht aan tegenstanders van het koningshuis.

Reinildis van Ditzhuyzen
Leve de koning(in)!
 Uitgeverij Balans, gebonden
 €15,95 (ISBN 9789460035715)

De Hofvijver: hart van Den Haag

Al bijna 800 jaar ligt het bestuurlijke centrum van de Lage Landen naast de Hofvijver, ooit een natuurlijk meertje in een bos- en duingebied.

Wie vanaf de Lange Vijverberg richting de Gevangenpoort kijkt ziet uit de kademuur water stromen. Hier eindigt de Haagse Beek, het riviertje dat de Graven van Holland aan het einde van de Middeleeuwen omlagden om het duinmeer van extra water te voorzien. Later kwamen er kademuren en uiteindelijk ontstond de rechthoekige stadsvijver die we

nu kennen. In de eeuwen die volgden was de vijver het toneel van vuurwerktheaters, watertoernooien en steekspelen. Hans Wiegel voer ooit in de vijver met het Friese Statenjacht. En nog altijd wordt er 's winters als het even kan geschaatst op de Hofvijver.

Jantien Overduin schreef een lezenswaardig boek over de geschiedenis van onze nationale vijver, inclusief de

gebouwen eromheen en de notabelen die er woonden en werkten. Er is veel zorg besteed aan de illustraties: schilderijen en prenten, historische en recente foto's. Zo kijken we op een prachtige foto uit 1870 naar de plek waar nu de Haagse Beek in de Hofvijver stroomt. Destijds stond hier de chique herenclub Plaats-Royal; nu rijdt daar de tram en kijken de passagiers over de vijver uit op de gevels van het Binnenhof, van de Mauritstoren tot het Torentje.

Jantien Overduin
De Hofvijver: hart van Den Haag
 Uitgeverij WBOOKS, 112 pagina's
 €17,95 (ISBN 978-9-400-8669-4)

Volg een cursus Politiek Actief bij ProDemos

In maart en april organiseert ProDemos de cursus Politiek Actief in Den Haag. Tijdens deze cursus vergroot u uw kennis over de politiek in het algemeen, leert u meer over de gemeentelijke politiek én leert u vaardigheden zoals debatteren en omgaan met de media. Iedereen met interesse in de lokale politiek is van harte welkom om mee te doen. En wie weet wordt u wel zo enthousiast dat u mee wilt doen met de gemeenteraadsverkiezingen in 2014!

FOTO: LIZZY KALISVAART

Inhoud cursus

De cursus bestaat uit zeven bijeenkomsten, waarin telkens een ander onderwerp centraal staat. Bij een deel van de bijeenkomsten vertelt een gastspreker (bijvoorbeeld een raadslid of een griffier) over zijn/haar werk.

- Bijeenkomst 1: Introductie en algemene staatsinrichting
- Bijeenkomst 2: De gemeente
- Bijeenkomst 3: De gemeenteraad
- Bijeenkomst 4: Bezoek gemeenteraad: bijwonen raadsvergadering
- Bijeenkomst 5: Verkiezingen
- Bijeenkomst 6: Training Omgaan met media
- Bijeenkomst 7: Training Debatteren en uitreiking certificaten

Praktische gegevens

- De cursus bestaat uit 7 bijeenkomsten
- U kunt kiezen uit een cursus op woensdagavond of zaterdagochtend
- Startdata: woensdag 20 maart en zaterdag 23 maart
- Locatie: ProDemos, Hofweg 1, 2511 AA, Den Haag
- Deelname kost € 75,-

Aanmelden kan via www.prodemos.nl/cursussen

Verkiezingsposters te koop

Geïnteresseerd in de combinatie geschiedenis, kunst en politiek? Of bent u docent maatschappijleer en wilt u uw klas toepasselijk versieren?

Vanaf nu verkoopt ProDemos zowel historische als moderne verkiezingsaffiches. Er zijn twee sets beschikbaar:

- 11 posters van de politieke partijen die op dit moment in de Tweede Kamer zitten
- 8 historische posters van politieke partijen in het verleden

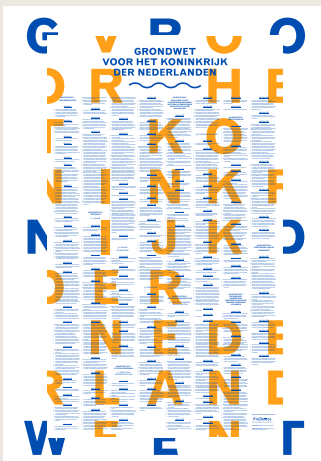
Beide sets kosten 10 euro in de winkel van ProDemos.

U kunt de posters ook online bestellen: www.prodemos.nl/posters
Of bestel de posters met de bon achterin deze nieuwsbrief. De verzendkosten bedragen €6,75.

U kunt de posters ook online bestellen: www.prodemos.nl/posters
Of bestel de posters met de bon achterin deze nieuwsbrief. De verzendkosten bedragen €6,75.

Historische verkiezingsposters bevatten vaak veel symboliek. Hierover kunt u alles lezen op www.verkiezingsaffiches.nl.

Grondwetposter

De meeste mensen zijn blij dat we een Grondwet hebben, maar weten niet wat er in staat. Dat komt ook omdat je de Grondwet niet op elke straathoek tegenkomt. ProDemos brengt daar verandering in met de Grondwetposter: een poster met de volledige tekst van de Grondwet erop. Met de poster geeft u de Grondwet een plaats in uw gemeentehuis, klaslokaal of uw eigen woning.

De Grondwetposter is een idee van kunstenaar Marijn van der Sluis en is ontworpen door grafisch ontwerp bureau Jongeling & de Kort.

De Grondwetposter kost €2,50 en wordt gevouwen in een envelop toegezonden. Bestellen kan via onderstaande bon of op de website: www.prodemos.nl/posters

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4 x per jaar.

DIT NUMMER: Redactie: Willy van Wely • Basisvormgeving: kruit.nl • Lay-out: RON Graphic Power •

Druk: Euradius • ProDemos • Hofweg 1H • 2511 AA Den Haag • T (070) 750 46 46 • info@prodemos.nl •

ProDemos op internet: prodemos.nl • www.twitter.com/ProDemos • Facebook: ProDemos - Huis

voor Democratie en rechtsstaat

Bon

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos

Publicaties:

- ☐ Ik bestel ____ exemplaren van het wandelkaartje 'Oranje op locatie'
- ☐ Ik bestel ____ exemplaren van het wandelkaartje 'Route van de gouden koets'
- ☐ Ik bestel ____ pakketten van de Kinderkrant Troonopvolging (een pakket bevat 35 Kinderkranten) voor € 43,- incl. verzendkosten (ISBN 978-90-6473-478-6)
- ☐ Ik bestel ____ pakketten van de Onderwijskrant Troonopvolging voor (v)mbo (een pakket bevat 35 Onderwijskranten) voor € 43,- incl. verzendkosten (ISBN 978-90-6473-477-9)
- ☐ Ik bestel ____ pakketten van de Onderwijskrant havo-vwo (een pakket bevat 35 Onderwijskranten) € 43,- incl. verzendkosten (ISBN 978-90-6473-476-2)
- ☐ Ik bestel ____ sets historische posters à € 16,75 per set incl. verzendkosten* (ISBN 978-90-6473-486-1)
- ☐ Ik bestel ____ sets posters politieke partijen 2012 à € 16,75 per set incl. verzendkosten (ISBN 978-90-6473-487-8)
- ☐ Ik bestel ____ stuks van de Grondwetposter à €2,50 per stuk (ISBN 978-90-6473-485-4)*

* De Grondwetposter wordt gevouwen in een envelop toegezonden.

Ik abonneer me graag op de:

- ☐ Papieren nieuwsbrief (4 x per jaar)
- ☐ Digitale nieuwsbrief: algemeen (10 x per jaar)
- ☐ Digitale nieuwsbrief: educatie (10 x per jaar)
- ☐ Onderwijskrant Actueel (gratis digitale lesbrieven met lespijpen werkvormen over de actualiteit)

E-mail _____

Naam _____

Adres _____

Postcode/Plaats _____

Stuur de bon naar:
ProDemos
Antwoordnummer 10455
1000 RA Amsterdam

Een postzegel is niet nodig!

